

Артър Конан Дойл

Палецът на инженера

През дългия период на нашето приятелство, по време на което Шерлок Холмс нееднократно има възможността да покаже своята рядка наблюдателност и аналитичен ум, в два от случаите аз бях инициаторът, или по-скоро причината, той да развие своите способности. Това е на първо място случаят с палеца на инженер Хатърсли, а на второ – лудостта на полковник Уорбъртън. Последният случай представляваше по-скоро илюстрация на невероятната наблюдателност на моя приятел, но първият беше така странен по своята същност и така драматичен в своите подробности, че трябва да разкажа за него. Веднага правя уговорката, че обстоятелствата не дадоха възможност на Шерлок Холмс да прояви своите дедуктивни способности в пълния им блясък. Навремето, преди две години, тази история ми направи силно впечатление, което не е отслабнало и досега. Неизвестно защо, по вестникарските колони случката не направи необходимата сензация.

Това стана през 1889 година, наскоро след сватбата ми. Аз се върнах към частната практика и напуснах жилището на Бейкър Стрийт, където преди това живеях с Холмс, но продължавах да го навещавам. Понякога успях да го уговоря да ни посети и той. Успехите ми в лекарската практика не бяха особено големи и понеже живеях близо до Падингтънската гара, пациентите ми бяха повече тамошни служители. Един от тях, когото бях успял да излекувам от тежко хроническо заболяване, не преставаше да ме хвали и редовно ми изпращаше всичките си болни приятели и познати.

Една сутрин, около осем часа, прислужницата почука на вратата на стаята ми и съобщи, че в приемната ме чакат двама души от Падингтън. Облякох се бързо, защото знаех, че случаите по железниците рядко биваха дреболии, и слязох долу. Железничарят, стар мой приятел, излезе от приемната и затвори след себе си вратата.

– Аз го доведох – прошепна той, като сочеше вратата. – Всичко е наред.

– Кого сте ми довел? – запитах аз, учуден от тайнствения тон на посетителя.

– Пациента – все така шепнешком отговори той. – Помислих си, че ще сгреша адреса, и затова го доведох лично. А сега трябва да си вървя, докторе, имам си задължения, както и вие.

И той си отиде така бързо, че не успях и да му благодаря.

Влязох в кабинета и видях един господин, седнал до масата. Той беше в тъмни дрехи, меката му шапка беше сложена върху книгите ми. Едната му ръка беше овързана с кърпа, по която бяха избили петна кръв.

На вид нямаше повече от двадесет и пет години. Мъжественото му лице беше смъртнобледо. Личеше си, че изпитва силно вълнение, което с голям труд успяваше да съдържи.

– Много съжалявам, господин докторе, че трябваше да ви събудя толкова рано – каза той. – Но тази нощ с мен се случи нещастие. Аз пристигнах с утринния влак и на Падингтънската гара помолих за лекар. Този добър човек, който си отиде, ме доведе тук. Дадох на прислужницата визитната си картичка, но виждам, че тя е оставена на масата.

Аз взех картичката и я прочетох.

ВИКТОР ХАТЪРСЛИ
инженер-механик
16А Виктория стрийт
(трети етаж)

– Съжалявам, че ви накарах да чакате – казах аз, като седнах зад масата. – Вие сте пътували цяла нощ, а само по себе си това дотяга.

– Едва ли може да се каже, че тази нощ нещо ми е дотегнало – каза инженерът със смях. При това смехът му ме подразни. Това беше смях на човек, достигнал края на възможността да се владее нормално.

– Престанете! – извиках аз. – Съвземете се! И като казах това, налях вода от шишето.

Всичките ми усилия останаха напразни. При него беше налице истеричен припадък, присъщ на силните натура, когато са в криза. Но скоро той се овладя и леко зачервен, проговори, като се задъхваше:

– Колко съм глулав!

– Нищо. Изпийте това. – И аз му подадох чаша с разрежено уиски, след което руменината на лицето му стана нормална.

– Сега съм по-добре – каза той. – А сега, докторе, може би ще искате да видите моя палец, или по-скоро мястото, където беше той.

Той развърза кърпата и протегна ръката си. Дори и моите привикнали нерви не издържах на гледката. Ръката имаше четири пръста, а на мястото на палеца се виждаше страшна окървавена маса. Палецът беше отрязан или изтръгнат от ставата.

– Господи! – извиках аз. – Това е ужасно! Сигурно ви е изтекла много кръв!

– Да, доста. Когато се случи това, аз изгубих съзнание за дълго. Когато се свестих, кръвта продължаваше да тече. Ето защо намерих бинт и превързах ръката си, като вместо шини използвах обикновени клечки.

– Много добре. Трябвало е да станете хирург.

– Това има връзка с хидравликата, а аз съм специалист по нея.

– Раната е нанесена с много тежко оръжие – казах аз, като разглеждах ръката. – Може би със сатър или месарски нож. Навярно случайно?

– Съвсем не.

– Нима с цел за убийство?

– Точно така.

– Вие ме плашите.

Аз промих раната и я дезинфекцирах. После я затворих и превързах. Той седеше облегнат на стола и не охна, само от време на време хапеше устни.

– Как се чувствувате сега? – запитах аз.

– Чудесно! След уискито и превръзката се чувствавам съвсем друг.

Отслабнах много, защото преживях толкова неща тази нощ.

– Може би ще бъде по-добре да не разказвате. Това ви разстройва.

– О, не, сега ми няма нищо. Нали все пак ще трябва да се разказва в полицията. Но, между нас казано, ако не беше тази рана, аз също бих се учудвал на моя разказ. Страхувам се, че нямам друго доказателство, въз основа на което полицията би могла да започне издирване на тези престъпници. Ето защо ми се струва, че виновниците няма да бъдат наказани.

– Както виждам, работата е доста загадъчна, затова ви съветвам да се обърнете към моя приятел Шерлок Холмс, преди да отидете в полицията.

– О, аз доста съм слушал за него – отвърна моят пациент. – Ще ми бъде много драго, ако той се заеме с тази работа, въпреки че е редно и аз ще се явя в полицията. Ще ми дадете ли препоръка до вашия приятел?

– Ще направя нещо повече – сам ще ви заведа при него.

– Много ме задължавате.

– Ще повикаме файтон, ще отидем заедно и при това ще успеем за закуска. Ще имате ли сили да издържите возенето във файтон?

– Да. Ще се успокоя, след като разкажа цялата история.

– И така, аз ще изпратя за файтон и след малко ще се върна при вас.

Качих се горе при жена си, накратко ѝ обясних всичко и след пет минути пътувах с моя нов познат към Бейкър стрийт.

Както и предполагам, Шерлок Холмс, удобно излегнат в хола, четеше обявите на „Таймс“. Той беше по халат и пушеше утринната си лула, която натъпкваше с остатъка от изпушения вечерта тютюн, събран и изсушен до печката. Както винаги, той ни прие спокойно и приветливо и

поръча да донесат още яйца и шунка. След закуската той предложи на госта разредено уиски с вода и го покани да седне на канапето.

– Очевидно вие сте преживял нещо съвсем необикновено, господин Хатърсли – каза той. – Моля, поизлегнете се и се чувствувайте като у дома си. Разкажете каквото можете, а като се изморите, спрете и се подкрепяйте с това средство, което е в чашата ви.

– Благодаря ви – отвърна моят пациент. – Аз се чувствавам много по-добре след превръзката, която ми направи вашият приятел, а след закуската силите ми се възстановиха напълно. Затова ще се постарая да разкажа всичко по-кратко, тъй като не желая да губя от скъпоценното ви време. Мисля, че моят случай наистина е необикновен.

Холмс седна на стола и лицето му придоби оня уморен, равнодушен израз, с който прикриваше големия интерес, който проявяваше към всяка история от подобен вид. Аз седнах срещу него и двамата изслушахме разказа на инженера механик.

– Трябва да ви кажа, че родителите ми починаха, ерген съм и живея в мебелирана стая в Лондон. Професията ми е инженер-механик, а специалността ми е хидравликата. Придобих големи познания в продължение на седемгодишната си практика при Уинър и Матесън, собственици на голяма фирма в Гринич. Преди две години, след като завърших образованието си и получих от баща си наследство, заживях на Виктория стрийт и реших да работя самостоятелно. Мисля, че отначало не всяка работа потръгва. С мен беше същото. През тези две години ме викаха три пъти за консултации, а също така и веднъж за една дребна работа. За цялото това време приходът ми беше 27 фунта и 10 шилинга. Всеки ден аз чаках клиенти от 9 часа сутринта до 4 часа следобед и накрая загубих всякаква надежда. Но вчера, когато вече се готвех да изляза от кантората, помощникът ми ми събщи, че някакъв господин ме търси по работа. Поех визитната картичка, на която беше написано: „Полковник Лайсандър Старк“. След помощника влезе и самият полковник – човек необикновено слаб и малко по-висок от среден ръст. Рядко можеше да се види такъв сух човек. От лицето му изпъкнаха носът и брадата, а кожата се беше опънала по скулите. Но неговата мършавост явно не беше последица от някаква болест, а обикновено състояние. Той имаше жив поглед, твърда походка и уверено държание. Облечен беше просто, но чисто. Изглеждаше 40-годишен.

– Господин Хатърсли? – попита той с немски акцент. – Препоръчаха ви, господин Хатърсли, като човек, който не само е добър специалист, но и като човек, който умее да пази тайна. – При тези думи аз се

поклоних, както би сторил всеки младеж, поласкан от такъв комплимент.

– Мога ли да зная кой е дал за мен такава добра атестация? – запитах аз.

– По-добре ще бъде сега да не говорим за това. От същия източник узнах, че нямате родители, не сте женен и живеете самичък в Лондон.

– Всичко това е вярно – отговорих аз. – Но все пак, кажете ми какво общо има това с професионалните ми качества. Нали искате да говорите с мен по работа?

– Без съмнение. Но вие сам ще се уверите, че моите въпроси имат връзка с всичко това. Имам за вас една професионална работа, но условието за нея е преди всичко абсолютна тайна, каквато може да се очаква обикновено от самотен човек.

– Ако ви обещаю да запазя тайна, можете да бъдете уверен, че ще спазя думата си – казах аз.

Той ме погледна втренчено. Никога не бях виждал такъв поглед, изпълнен едновременно с подозрение и въпрос.

– И така, обещавате – каза той.

– Обещавам – отвърнах аз.

– Пълно мълчание отсега нататък, по време на посещението в дома ми и след това?

– Аз вече ви дадох дума.

– Отлично.

Изведнъж той скочи от мястото си, прелетя през стаята и разтвори вратата. Коридорът беше съвсем пуст.

– Всичко е наред. Помощниците и слугите много често имат навик да завират носа си в работите на своите господари.

След тези думи той седна и отново впи в мен своя пронизващ поглед. Почувствавах някакво отвращение, дори ме обхвана страх от особено държание на този господин. Освен това се страхувах да не загубя клиента си и затова не можах да се удържа и направих жест на нетърпение.

– Постарайте се да ми обясните работата си, господине – казах аз, – времето ми е скъпо. – Бог да ми прости тези думи, но те неволно се изтъргнаха от устата ми.

– Бихте ли искали да получите 50 лири за работа, която ще трае една нощ? – запита той.

– Разбира се, че искам.

– Казвам една нощ, но всъщност работата едва ли ще трае повече от

час. Аз просто искам да узная мнението ви за нашата хидравлична преса. Изглежда е повредена, но ако ни покажете къде е повредата, ние сами ще я отстраним. Какво мислите за моето предложение?

– Работата изглежда лека, а възнаграждението – превъзходно.

– Съвсем точно. Тогава елате тази нощ с последния влак.

– Къде?

– В Ейфорд, Бъркшър. Това е малко селище на границата с Оксфордшър и е на седем мили от Рединг. От Падингтънската гара тръгва влак, който пристига в Ейфорд около 11 часа и 15 минути.

– Отлично.

– Аз ще дойда да ви взема.

– Нима след това ще пътуваме с кола?

– Да, нашето селище е на около 7 мили от гарата.

– В такъв случай ще пристигнем не по-рано от полунощ. Обратен влак няма и ще трябва да прекарам нощта у вас.

– Да. Ще можем да ви настаним.

– Ще ми бъде твърде неудобно. Не мога ли да дойда по друго време?

– Решихме, че ще е по-добре да дойдете късно. Именно за да ви възнаградим за неудобствата, ние ви даваме хонорар, от който не биха се отказали и вашите професори. Разбира се, ако искате да се откажете, не е късно.

Аз помислих за петдесетте лири и за нуждата, която имам в момента от тях.

– Не мисля да се отказвам – казах аз. – С удоволствие ще изпълня вашата поръчка. Само ми кажете все пак, в какво ще се състои работата?

– Напълно логично е, че даденото от вас обещание възбуди любопитството ви. Ще ви обясня. Надявам се, че не ни подслушват.

– Разбира се. Никой не ни подслушва.

– Ето в какво се състои работата. Вероятно ви е известно, че грънчарската глина е доста ценна суровина и че в Англия тя се добива на много малко места.

– Чувал съм за това.

– Преди известно време си купих парче земя на около десет мили от Рединг. За мое щастие в едно от полетата открих богато находище от грънчарска глина. Само аз си знаех какво изпитах, когато вляво и вдясно от мен, в имотите на моите съседни, констатирах същите залежи, които простите хорица и не подозираха, че съществуват. Разбира се, в мой интерес беше да купя тези имоти, които моите съседни щяха да ми

продадат без много пазарене. Отлично съзнавах, че това мое откритие беше със стойността на намиране на златни залежи при една разумна експлоатация на пластове. Но за да купя тези имоти, ми бяха необходими средства, а аз ги няхах. Тогава занесохме хидравличната преса, която моите приятели ме посъветваха да купя, в дома ми и започнахме да преработваме глината. Разбира се, всичко се пази в пълна тайна, защото разчуе ли се, прощавай, покупка на имоти и прочие. Затова ви помолих да не казвате никому, че ще пътувате за Ейфорд. Надявам се, че напълно ме разбирате?

– Напълно – отговорих аз. – Единственото, което не можах да разбера от вашия разказ, е защо ви е дотрябвала хидравлична преса за добиване на глина. Доколкото ми е известно, за добиването на глина е необходимо само да се копае.

– Да – небрежно проговори полковникът. – Знаете ли, имаме си свой начин. Ние пресоваме глината във формата на тухли, за да не възбудим подозрение. Но това е подробност. Както виждате, господин Хатърсли, аз ви разказах всичко. Доверих ви се извънредно много.

Като каза това, той стана и прибави:

– И така, чакам ви в Ейфорд в 11 часа и 15 минути.

– Непременно ще дойда.

– И никому нито дума.

Той ме изгледа с неговия пронизващ поглед, после ми подаде ръка и бързо излезе от кантората.

Когато останах сам и започнах хладнокръвно да обмислям предложението, моето недоумение нарасна още повече. От една страна, разбира се, бях доволен от хонорара, който беше десет пъти по-голям от този, който аз бих поискал, а също така сполучливата поправка би ми довела и други клиенти. От друга страна, си мислех, че за една глупава глина не беше необходимо да се ходи посред нощ, още повече, че лицето и държанието на този мой работодател не ми направиха особено добро впечатление. Учудваше ме също така неговото опасение, че ще разкажа някому за моето пътуване. Но в края на краищата реших да се отърва от страховете и опасенията си, вечерях добре, отидох на Падингтънската гара, без да споделям с някого нито дума, и седнах във вагона. В Рединг трябваше да сменям влака и така, малко след 11 часа, като единствен пътник слязох на малката, слабо осветена и пуста гара. На перона стоеше само сънлив железничар с фенер в ръката. Видях също така, че ме чака моят следобеден познаник. Той мълчаливо ме хвана за ръката и ме настани във файтон, чиято вратичка беше предварително отворена.

След това спусна перденцата и ние потеглихме толкова бързо, колкото можеше да тича конят.

– Един кон ли беше? – попита Холмс.

– Да, един.

– Не забелязахте ли какъв беше цветът му?

– Когато сядах във файтона, при светлината на фенера забелязах, че беше червен.

– Уморен ли беше, или не?

– Стори ми се съвсем бодър и добре почистен.

– Благодаря ви. Моля, продължете разказа си. Много е интересен.

– Пътувахме близо час. Полковник Старк ми казваше, че до имота му има седем мили. Но ако съдим по времето и скоростта, сигурно бяхме изминали дванадесет. През цялото време полковникът мълчеше. Когато се опитвах да погледна косо към него, усещах втрещения му поглед върху себе си. Пътят, по който пътувахме, не беше особено добър и файтонът доста друсаше. Опитвах се да погледна наоколо, но прозорците бяха матови и само от време на време покрай нас минаваха някакви светлини. Понякога, за да разсея мълчанието, се опитвах да кажа нещо, но полковникът ми отговаряше едносрично и аз предпочитах да замълча. Най-сетне друсането престана, файтонът тръгна по равен пясъчен път и след това спря. Бяхме пристигнали. Полковник Лайсандър Старк скочи и бързо ме поведе в преддверието. От файтона ние веднага се намерихме в къщата и аз не можах да хвърля поглед върху външния вид на постройката. Едва влязохме, полковникът затвори вратата, през която успях само да чуя слабия звук на отдалечаващия се файтон. Вътре беше съвсем тъмно и домакинът, мърморейки нещо, започна да търси кибрит. Неочаквано в края на коридора се отвори врата и се появи ивица златиста светлина. Ивицата растеше все повече и повече и накрая видях една жена. Тя държеше лампата почти над главата си и ни гледаше. Видях, че беше доста красива и носи рокля от скъп плат. Тя зададе на чужд език някакъв въпрос. Моят спътник доста начумерено й отговори нещо, при което тя трепна и видимо се развълнува. Полковник Старк се приближи до нея, прошепна й нещо, след това я оттласна към стаята, като й взе лампата от ръцете.

– Бъдете така добър и почакайте тук минутка – каза ми той, като отвори друга врата.

Това беше малка, просто наредена стая. В средата се намираще малка кръгла маса, върху която имаше няколко книги на немски език. Полковникът остави лампата върху хармониума до вратата.

– Няма да се бавя – рече той и изчезна в тъмния коридор. Аз разгледах книгите. Две от тях бяха от някаква област на науката, а останалите – стихове. Това установих, въпреки че познанията ми по езика не биха могли да се нарекат и елементарни. После се приближих до прозореца, като се надявах да разгледам местността, но се оказа, че отвън има тежки дъбови капаци, заковани навярно със здрави гвоздеи. В къщата цареше безмълвие. Само от коридора се долавяше тихото цъкане на старинен часовник. Завладя ме силно чувство на безпокойство. Какви бяха тези немци? Какво правят в тази чудновата и глуха местност? Къде съм всъщност? Знаех, че се намирам на около десет мили от Ейфорд, но в каква посока? Може би съм близо до Рединг или някой друг град и сигурно не е така уединено, както си го представях. По околната тишина заключавах, че сигурно се намирам в чифлик. Аз се заразхождах из стаята, като си тананиках наум, за да си вдъхна кураж. Вече ми ставаше ясно, че не току-така ще получа петдесетте лири. Изведнъж вратата на стаята безшумно се отвори и на прага застана жената. Жълтата светлина на моята лампа озари тъмния коридор и падна върху нейното красиво, пълно с тревога лице. Веднага забелязах, че трепери от страх, и сърцето ми изстина. Тя ми даде знак да мълча и ми пошепна на лош английски няколко думи, като през цялото време се оглеждаше назад:

– Аз бих си отишла – каза тя, като се стараеше да говори спокойно.
– Бих си отишла. Не бих останала тук. Тук за вас няма нищо добро.

– Но, госпожо – възразих аз. – Още не съм изпълнил това, заради което съм дошъл. Още не съм видял машината.

– Не трябва да чакате – продължи тя. – Можете да излезете през вратата; никой няма да ви попречи.

Аз се усмихнах и поклатих отрицателно глава. И неочаквано, като изостави всякаква съдържаност, тя се приближи до мен, чупейки ръце:

– За Бога! Вървете си, докато не е станало късно!

Аз съм упорит по природа и всякакво препятствие само ме амбицира. Помислих за петдесетте лири награда, за уморителното пътуване и за неприятната нощ, която ме очаква. Нима всичко току-така ще трябва да пропадне, без да свърша работа и без да си получа възнаграждението? Може би тази жена е луда? Тя наистина ме изплаши, но аз се съвзех, поклатих глава и заявих, че мисля да остана тук. Тя искаше да каже още нещо, но в това време горе се чу затваряне на врата, стъпки, след което тя се вслуша, плесна отчаяно с ръце и изчезна така бързо и безшумно, както се появи. В стаята влезе полковник Лайсандър Старк заедно с един нисичък господин с прошарена брада и двойна гуша. Полковникът

ми го представи под името господин Фъргюсън.

– Мой секретар и управител – каза Старк. – Струва ми се, че бях затворил вратата, когато излязох от стаята. Боя се да не настинете.

– Напротив – отвърнах аз. – Сам отворих вратата, защото е много задушно.

Той ми хвърли поредния подозрителен поглед, след което каза:

– Може би ще бъде добре да пристъпим веднага към работа. Ние с господин Фъргюсън ще ви покажем пресата.

– Трябва ли да си вземам шапката?

– О, не, пресата е вътре.

– Как? Нима добивате глина вътре в къщата?

– Не, разбира се. Тук само я пресоваме. Но хайде, моля ви. На нас ни е нужно само да прегледате пресата и да кажете къде е повредата.

Тръгнахме по стълбите нагоре. Отпред вървеше полковникът с лампата, следваше го Фъргюсън и най-накрая се движех аз.

Старата къща представляваше цял лабиринт от коридори, проходчета и извити стълби. Виждаха се тесни вратички, чиито прагове се бяха изтрили от употреба. Никъде не се забелязваше нито покъщнина, нито пътеки. Мазилката се ронеше от стените, по които се виждаха зелени петна от влага. Аз се мъчех да бъда спокоен, но не забравях предупреждението на младата жена, макар да го считах за излишно и внимателно наблюдавах спътниците си. Фъргюсън беше намръщен, мълчалив човек, но от малкото думи, които произнесе, разбрах, че ми е съотечественик. Най-после полковник Старк се спря пред една от малките вратички и я отвори. Въведе ме в малка стаичка, в която с мъка биха се побрали трима души. Фъргюсън остана отвън.

– Сега се намираме точно под хидравличната преса – каза полковникът – и би се получила лоша шега, ако някой реши да я пусне в движение. Таванът на стаичката всъщност е буталото, което се спуска и издига. Силата му е няколко тона, а подът е метален. Отвън се намират страничните тръби, които отвеждат водата по познатия ви начин. Машината не работи добре и вие сигурно ще се потрудите, за да ни кажете къде е повредата.

Аз взех от него лампата и внимателно разгледах пресата. Тя бе доста голяма и с големи възможности по отношение натиска, който можеше да упражни. Натиснах лоста и по съскащия звук, който се появи, разбрах, че има теч в един от страничните цилиндри. При по-нататъшния оглед установих, че каучуковият уплътнител в горния край на буталото е изместен. Това беше причината за отслабването работата на пресата и

аз обясних всичко. Полковникът и Фъргюсън слушаха много внимателно и ми зададоха няколко практически въпроса. След това се върнах от коридора в стаичката и отново заразглеждах пресата, за да задоволя любопитството си. Един поглед ми беше достатъчен, за да разбере, че цялата история с глината е явна измислица. Изобщо глупаво беше да се предполага, че такава мощна преса е монтирана тук за преработка на някаква си глина. Стените на стаичката бяха дървени, но подът беше метален и както ми се стори, покрит с метални стърготини. Аз се наведох, за да ги разгледам, но изведнъж чух сподавено възклицание на немски и разбрах, че полковникът ме наблюдава.

– Какво правите там? – запита ме той.

Съзнанието, че ме мамат, ме ядоса.

– Любувам се на вашата глина и мисля, че бих могъл да ви дам по-добър съвет, ако знаех истинското предназначение на тази машина – отвърнах аз и веднага се разкаях за думите си. Лицето на полковника доби зловещ израз, а в очите му затанцуваха зли пламъчета.

– Отлично – каза той. – Ще се запознаете изцяло с тази преса. Той се дръпна назад, затръшна вратата и завъртя ключа отвън.

Аз се хвърлих напред, задърпах бравата, но усилията ми останаха напразни.

– Полковник! Полковник! Пуснете ме!

Неочаквано в окръжаващата ме тишина аз дочух звук, от който изстинах. Задвижиха се лостовете и засъска повреденият цилиндър. Полковникът беше пуснал пресата в движение! Лампата стоеше на същото място, където я бях оставил, когато разглеждах машината. При нейната светлина аз видях, че черният таван започна да се спуска бавно към мен. Знаех силата на машината и разбрах, че само след минута от мен щеше да остане една безформена маса. Отново се хвърлих върху бравата, задърпах я отчаяно, виках името на полковника, но шумът на лостовете заглушаваше гласа ми. Таванът беше само на половин метър от главата ми и с ръка можех да пипна повърхността му. Аз вече се чудех как да застана, за да бъде смъртта по-малко болезнена. Ако легнех с лице към пода, буталото щеше да ме притисне откъм гърба. Изтръгнах само при мисълта за това. Може би по-добре би било да легна по гръб? Но ще имам ли сили да гледам как таванът постепенно се спуска върху тялото ми? Вече не можех да стоя изправен, когато забелязах нещо и лъчът на надеждата нахлу в съзнанието ми. Вече казах, че подът и таванът бяха метални, а стените от дъски. Това, което бях забелязал, беше тясна ивица светлина между две от дъските на стената. Ивицата ставаше все по-

широка и по-широка, като че ли някой движеше дъската. В – първия миг не повярвах, че съдбата ми изпраща вратичка за спасение. Проврях се през направения процепа, хвърлих се и паднах на пода на коридора почти в безсъзнание. След малко трясъкът от раздробената лампа и звукът на метала ми показаха от каква опасност съм се спасил. Свестих се от това, че някой ме дърпаше за ръкава, за да стана от каменния под, където бях паднал. Взрях се. Над мен се беше привела жена. С лявата си ръка ме дърпаше за ръкава, а с дясната държеше запалена свещ. Познах добрата жена, която ме съветваше да бягам, а аз така глупаво пренебрегнах съвета ѝ. Но сега не повторих грешката си. Аз станах, залитайки, – от пода и се завтекох след нея към витата стълба, която водеше надолу. В този миг чухме стъпки и два гласа, които разговаряха. Моят спътница спря и се огледа отчаяно наоколо. След това отвори вратата на спалнята. Лунните лъчи осветяваха ярко стаята.

– Това е единственият път за спасение – каза тя. – Високо е, но може би ще успеете да скочите, без да се нараните!

Едва беше изрекла тези думи, в края на коридора се появи светлина, при която успях да позная сухата фигура на полковник Старк. Той тичаше с фенер в едната ръка и някакво оръжие в другата – заприлича ми на сатър или някакъв подобен месарски нож. Аз бързо се спуснах към прозореца, отворих го и погледнах надолу. Колко хубава изглеждаше градината на лунна светлина! Какво спокойствие цареше наоколо! Височината не беше повече от тридесет стъпки. Качих се на прозореца, но не се решавах да скоча. Искаше ми се да разбера какво ще стане с жената, какво ще ѝ стори преследващият ме негодник. Ако би дръзнал да ѝ стори нещо лошо, бях готов да рискувам живота си, за да ѝ помогна. Докато си мислех това, той влезе в стаята, като я тласна настрана от вратата, където беше застанала. Тя го хвана за ръцете, желяейки да му попречи, и извика на английски:

– Фриц! Фриц! Не забравяйте какво ми обещахте последния път! Казахте ми, че онова никога няма да се повтори! Той ще мълчи! Той няма да ви издаде!

– Вие сте луда, Елиза! Вие ще ни погубите! Той видя толкова много! Пуснете ме!

Той я избута настрана, с две крачки се намери до прозореца и замахна с големия нож. Аз вече се бях спуснал от другата страна и като се държах с една ръка за перваза, висях във въздуха. Тогава той ме удари. Почувствах тъпа болка, пуснах се и паднах в градината. Веднага скочих на крака и с всички сили се спуснах да бягам между хралациите,

тъй като отлично разбирах, че опасността продължава да ме грози. Изведнъж почувствувах невероятна слабост, погледнах ръката си, която ме болеше, и едва сега видях, че ми липсва палецът, а кръвта шуртеше. Спрях, за да си превържа раната с кърпа, но в ушите ми нещо забуча и паднах в безсъзнание сред розовите храсти. Не зная колко време беше минало, но когато се свестих, луната беше залязла и настъпваше светло утро. Дрехите ми бяха мокри от росата, а целият ми ръкав беше напоен с кръв. Болката ми припомни случилото се и скочих на крака, с желание да продължа да тичам. За мое учудване, когато се огледах наоколо, не видях нито къщата, нито градината. Бях лежал край някакъв жив плет близо до железопътната линия. Наблизо се виждаше голямо здание, което се оказа самата гара, на която бях пристигнал снощи. Ако не беше страшната рана, можех да реша, че всичко е било само кошмар.

Отидох на гарата и попитах кога има влак и за къде. Отговориха ми, че след един час има влак за Рединг. Дежурен беше същият железничар, който снощи беше на перона. Попитах го познава ли полковник Лайсандър Старк, на което той отговори отрицателно. Забелязал ли е снощи чакащия ме файтон? Не, не беше го забелязал. Има ли полицейски пост наблизо? Да, на три мили оттук. Чувствувах се прекалено слаб, за да извървя това разстояние, и затова реших да съобща за всичко на полицията в Лондон. Пристигнах малко след шест часа, отидох при лекаря да ме превърже. Той има добрината да ме доведе тук. А сега аз слагам цялата тази история във вашите ръце и като се осланям на вас, ще изпълня всичко, каквото ме посъветвате.

След края на този необикновен разказ и тримата замълчахме известно време. После Холмс свали от полицата един голям том, който съдържаше голямо количество изрезки от вестници.

– Ето нещо, което ще ви заинтересува – каза той. – Преди около три години тази обява се появи във всички вестници. Слушайте:

„На 9 т.м. изчезна господин Джереми Хейлинг, 26-годишен, инженер-механик, специалност хидравлика. От дома си излязъл в 10 часа вечерта и оттогава не е бил забелязан никъде. Бил е облечен...“

– И прочие, и прочие – продължи Холмс. – Вероятно това е бил последният път, когато полковникът е имал нужда да му се поправи пресата.

– Господи! – извика моят пациент. – Ето какво са значели думите

на добрата жена!

– Безсъмнено. Полковникът е бил отчаян човек, готов да заличи всички следи. Той е бил като онези пирати, които избиват пленените на кораба, за да нямат свидетели на злодеянията си. Но не трябва да губим ценно време! Ако можете да пътувате, да отидем най-напред в полицейския участък, а след това – в Ейфорд.

След три часа ние вече седяхме във влака на път от Рединг за малкото бъркшърско селце. Шерлок Холмс, Хатърсли, инспекторът Биърдсли, един цивилен господин и аз. Биърдсли разтвори на коленете си карта на графството и начерта кръг с център Ейфорд.

– Ето – рече той. – Този кръг е описан с радиус десет мили около селото. Мястото, което търсим, трябва да се намира някъде вътре в този кръг. Струва ми се, че казахте десет мили?

– Да, един час път – отвърна Хатърсли.

– И вие мислите, че докато сте били в безсъзнание, те са ви носили по целия път?

– Сигурно е така. Смътно си спомням, че ме повдигнаха и носеха някъде.

– Едно не мога да разбера. Когато са ви намерили в градината, защо са ви пощадили – казах аз. – Дали жената се е намесила, за да омилости-ви негодника?

– Кой знае. Никога не бях виждал по-свирепо лице.

– Много скоро всичко ще се разясни – каза Биърдсли. – Ето, начертал съм кръга. Искам да зная в коя точка се намират хората, които търсим.

– Мисля, че мога да ви посоча тази точка – рече Холмс.

– Наистина ли? – каза инспектор Биърдсли. – Значи вие вече имате определено мнение. Ще видим кой е съгласен с вас. Аз мисля, че къщата се намира на юг, понеже там местността е пустинна.

– Аз мисля, че е на изток – рече моят пациент.

– Според мен – на север – каза цивилният. – Там има няколко тихи селца.

– Аз считам, че е на запад – намесих се аз. – Там няма хълмове, а нашият приятел каза, че файтонът е пътувал по равен път.

– Четири посоки – четири различни мнения – рече със смях инспекторът. – Към кого се присъединявате, господин Холмс?

– Вие всички грешите.

– Но как е възможно това?

– Възможно е. Ето къде ще ги намерим.

И Холмс посочи центъра на кръга.

– Ами дванадесетте мили път? – озадачен запита Хатърсли.

– Шест мили в едната и шест мили в обратната посока. Вие сам казахте, че конят никак не е бил уморен, когато сте седнали във файтона. Възможно ли е да не е бил никак изморен, ако е изминал дванадесет мили път?

– Да, това би могло да бъде хитрост от тяхна страна – забеляза Биърдсли. – Струва ми се, че имаме работа с отчаяни бандити.

– Разбира се – каза Холмс. – Това са фалшификатори на монети. Пресата им е нужна, за да получават смес, която употребяват вместо сребро.

– На нас ни е добре известно, че съществува организация от изкусни фалшификатори на монети – отбеляза Биърдсли. – Бяха пуснати в обръщение хиляди монети от половин лира. Следите стигаха до Рединг и оттам се губеха. Струва ми се, че благодарение на щастливата случайност сега сме попаднали на вярна диря.

Инспекторът остана излъган. Престъпниците не попаднаха в ръцете на правосъдието. Когато наближихме гара Ейфорд, забелязахме огромен стълб дим зад една китна гора. Димът се виеше нагоре като перо от щраус.

– Някаква къща ли гори? – запита инспекторът, когато влакът с пъшкане спря на гарата.

– Да, господине – отговори началник-гарата.

– Чия е къщата?

– На доктор Бичър.

– Кажете, моля ви – намеси се Хатърсли, – доктор Бичър не е ли един много слаб германец с тънък и дълъг нос?

Началникът на гарата се разсмя.

– Не, господине. Доктор Бичър е англичанин и тук в окръга няма човек с по-кръгло шкембе. Но при него живее някакъв чужденец – струва ми се, пациент, на когото не би навредил един хубав бъркшърски бифтек.

Човекът още говореше, а ние вече се бяхме спуснали към мястото на пожара. Върху невисок хълм стърчеше голяма постройка, от чиито прозорци излизаха пламъци и пушек. Три пожарни цистерни напразно се мъчеха да потушат огъня.

– Тук е! – извика Хатърсли. – Ето алеята, посипана с пясък, това са розовите храсти, където припаднах. А това там е прозорецът на втория етаж, от който скочих.

– Все пак вие сте откъснати – каза Холмс. – Няма съмнение, че дървените стени са се запалили от разлятата газ на строшената лампа при спускането на тавана. Залисани с вашето преследване, престъпниците късно са забелязали това. Сега внимателно се вгледайте в тълпата – някои от вашите познати случайно не се ли намират между хората? Макар че, ако питате мен, те би трябвало да бъдат на стотина мили оттук.

Опасенията на Холмс се сбъднаха. Нищо повече не се чу за красивата жена, свирепия германец и закръления англичанин. Рано сутринта един селянин срещнал кола с хора, а багажът се състоял от грамадни куфари. Това станало по пътя за Рединг. След това всички следи изчезнаха и дори Холмс, въпреки своето умение, не успя да ги открие.

Пожарникарите, които все пак се справиха със стихията, останаха удивени от странното устройство на къщата, а най-учудени бяха, когато на първата на прозореца на втория етаж откриха един човешки палец. Към залез слънце обаче конструкцията на постройката не издържа и покривът рухна, като превърна всичко в развалини. Освен няколко детайла и железни тръби от пресата, която струваше толкова скъпо на нашия познат, не можа да се открие нищо друго. В пристройката откриха голямо количество никел и олово, но нито една монета. Явно престъпниците бяха успели да натъпчат всичко в големите куфари, за които говореше селянинът.

Ние нямаше и да разберем по какъв начин Хатърсли се е намерил далеко от мястото на припадъка, ако по пътя не бяха останали следи. Ясно се бяха очертали два вида стъпки – на малък крак, очевидно на младата жена, и други – твърде големи. Вероятно това е бил мълчаливият англичанин – по-малко смел от съдружника си или пък по-страхлив от него. Той беше помогнал на жената да отнесат тялото на Хатърсли.

– Печална работа – каза младият инженер, когато седяхме във влака. – Изгубих си палеца и петдесетте лири, а какво спечелих?

– Преди всичко опит – със смях отговори Холмс. – Но вижте, ако започнете да разказвате тази история, вие ще можете винаги да си спечелите име на превъзходен събеседник!

КРАЙ

Arthur Conan Doyle
The Adventure of the Engineer's Thumb, 1892

Сканиране, разпознаване и редакция: Борис Борисов, 2008

Публикация

Артър Конан Дойл
ПАЛЕЦЪТ НА ИНЖЕНЕРА
ТИГЪРЪТ ОТ САН ПЕДРО
ЧЕРВЕНИЯТ ШНУР

Издава НМК „КОСМОС“
Печат ИПК „РОДИНА“
1991

Свалено от „Моята библиотека“ [<http://purl.org/NET/mylib/text/7292>]